

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 20 grudnia 2017 roku, Sąd Rejonowy w Kutnie, IV Wydział Pracy, sygn. akt IV P 101/17, w sprawie z powództwa A. K. przeciwko Zakład (...) spółce akcyjnej w Ż., w punkcie pierwszym sentencji wyroku zasądził od pozwanego Zakład (...) spółki akcyjnej w Ż. na rzecz powódki A. K. kwotę 12.000,00zł tytułem odprawy emerytalnej, z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych od dnia 10 października 2017 roku do dnia zapłaty, w punkcie drugim sentencji wyroku, oddalił powództwo w pozostałym zakresie, w punkcie trzecim sentencji wyroku, nie obciążył powódki kosztami procesu na rzecz pozwanego, w punkcie czwartym sentencji wyroku nadał wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 3.412,90zł, a w punkcie piątym sentencji wyroku nie obciążył pozwanego nieuiszczoną opłatą stosunkową od pozwu.

Powyższe rozstrzygnięcie, Sąd Rejonowy oparł na podstawie następujących ustaleń faktycznych:

A. K. była zatrudniona w pozwanej spółce w okresie od 1 lipca 1976 roku do 27 kwietnia 2017 roku, zaś jej stosunek pracy został rozwiązany w trybie porozumienia stron.

Rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło w związku z zamiarem przejścia na emeryturę. Powódka w dacie rozwiązania stosunku pracy przebywała na zwolnieniu lekarskim do dnia 27 września 2017 roku i niezwłocznie po jego zakończeniu, wystąpiła z wnioskiem o przyznanie emerytury. Po ustaniu stosunku pracy powódka nie podejmowała nigdzie zatrudnienia. Nie otrzymała nigdy prawa do renty. A. K. nie poinformowała pracodawcy o przyznaniu prawa do emerytury.

Prawo do emerytury powódki zostało przyznane decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 9 października 2017 roku.

Pismem z dnia 26 lipca 2017 roku powódka wezwała pozwanego do wypłaty odprawy emerytalnej wskazując, iż dniem 27 kwietnia 2017 roku osiągnęła wiek emerytalny. Oświadczyła również, iż otrzymuje zasiłek chorobowy.

Pismem z dnia 7 sierpnia 2017 roku pozwany odmówił wypłaty odprawy emerytalnej wskazując, iż w związku z brakiem uzyskania prawa do emerytury do tego momentu powódka nie jest uprawniona do otrzymania odprawy.

W pozwanej spółce obowiązuje Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy. Zgodnie z art. 16 układu, pracownikom, odchodzącym na emeryturę, przysługuje jednorazowa odprawa pieniężna. Jej wysokość jest uzależniona od okresu przepracowanego przez pracownika i wynosi po 40 latach pracy równowartość 600% minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w dacie rozwiązania stosunku pracy.

Średnie wynagrodzenie powódki z ostatnich trzech miesięcy zatrudnienia, liczone jak ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, wyniosło 3.412,90zł.

W ocenie Sądu Rejonowego zebrany w sprawie materiał dowodowy nie budzi wątpliwości i nie był kwestionowany przez strony postępowania w zakresie niezbędnym do rozstrzygnięcia sprawy.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że powództwo zasługiwało na częściowe uwzględnienie.

W ocenie Sądu pierwszej instancji, nie ulega wątpliwości, iż podstawą prawną roszczenia o odprawę emerytalną jest art. 92¹ § 1 k. p. oraz art. 16 ust. 1 Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy obowiązującego u pozwanego. Do niezbędnych przesłanek nabycia prawa do odprawy emerytalnej ustawodawca zalicza spełnienie warunków do uzyskania emerytury oraz ustanie stosunku pracy, w związku z przejściem na emeryturę. Zdaniem sądu, nie

ulega wątpliwości, iż odprawa emerytalna jest świadczeniem, które przysługuje pracownikowi raz w trakcie pracy zawodowej, w sytuacji, gdy traci on status pracownika, na rzecz statusu emeryta. Zdaniem Sądu Rejonowego, w takiej sytuacji, każdemu pracownikowi przysługuje raz w życiu prawo do odprawy emerytalnej, której idea jest dodatkowe wynagrodzenie zakończenia kariery zawodowej. W związku z powyższym związek pomiędzy ustaniem stosunku pracy a przejściem na emeryturę nie musi bezpośrednio wynikać z czynności, na podstawie której rozwiązuje się stosunek pracy. Podkreślić bowiem należy, iż ustawa nie wymaga, do nabycia prawa do odprawy emerytalnej, rozwiązania umowy o pracę na skutek jednostronnej czynności prawnej lub też porozumienia stron z wyraźną podstawą rozwiązania umowy o pracę w związku z przejściem na emeryturę, lecz ustania stosunku pracy, pozostającego w związku z tym zdarzeniem. Może to być, zatem, związek czasowy czy funkcjonalny, a nie tylko przyczynowo - skutkowy. Nie ulega jednak wątpliwości,

iż uzyskanie prawa do odprawy emerytalnej jest związane z przejściem na emeryturę a nie tylko nabyciem uprawnień emerytalnych czyli spełnieniem przesłanek ustawowych do jej uzyskania. Ważne jest przy tym, co należy jeszcze raz podkreślić, aby przejście na emeryturę następowało w ściśle określonym związku z ustaniem stosunku pracy np. czasowym pozwalający, właśnie, na ustalenie, iż w niedługim czasie po rozwiązaniu stosunku pracy pracownik traci status osoby czynnej zawodowo i korzysta z uprawnienia przejścia na emeryturę nawet, gdy stosunek pracy wygasł a nie został rozwiązany, jak ma to miejsce

w niniejszym stanie faktycznym. Możliwa jest również sytuacja rozwiązania stosunku pracy, po uzyskaniu prawa do emerytury, gdyż decyduje zmiana statusu z pracownika lub pracownika – emeryta na wyłącznie emeryta chyba że wcześniej pracownik uzyskał już odprawę emerytalną. Stanowisko Sądu w tym zakresie jest ugruntowane i powszechnie prezentowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażonym między innymi w wyrokach z dnia 02.10.2008r I PK 54/08 niepubl., 11.10.2007r III PK 40/07 niepubl, 28.07.1999r OSNP nr 21 z 2000 poz. 786, 08.12.1993r OSNC nr 12 z 1994 poz. 243.

Zdaniem Sądu Rejonowego na datę zamknięcia rozprawy (art. 316 § 1 k. p. c.) powódka spełniała już wszelkie przesłanki do uzyskania odprawy emerytalnej. Decyzją z dnia 9 października 2017 roku uzyskała bowiem prawo do emerytury uzyskując jednocześnie status emeryta. Nie ulega zatem wątpliwości, iż pomiędzy ustaniem stosunku pracy w dniu 27 kwietnia 2017 roku a przejściem na emeryturę zachodzi zatem w pełni związek czasowy i funkcjonalny, zaś oba zdarzenia oddziela jedynie okres choroby powódki i pobierania zasiłku chorobowego. Powyższe okoliczności pozwalają na uwzględnienie żądania powódki co do zasady. Oceniając wysokość należnej powódce odprawy wskazać należy,

iż korzystniejsze dla niej są z pewnością przepisy układu zbiorowego obowiązującego u pracodawcy jako źródło prawa pracy (art. 9 § 1 k. p. w zw. z art. 18 § 1 k. p.), które w art. 16 ust. 2 wskazują, iż należna jej odprawa w związku z przepracowanym okresem ponad 40 lat wynosi 600% minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego na dzień rozwiązania stosunku pracy, a więc 27 kwietnia 2017 roku. Przy zastosowaniu, bowiem, normy kodeksowej, należna jej odprawa, wynosiłaby, jedynie, jednomiesięczne wynagrodzenie za pracę.

W ocenie Sądu pierwszej instancji nie ulega wątpliwości, iż minimalne wynagrodzenie wynosiło w roku 2017 kwotę 2.000zł, a zatem należna powódce odprawa wynosi 12.000zł, która podlegała przyznaniu na jej rzecz. Ponieważ powódka w pozwie wniosła o zasądzenie kwoty 14.000 zł., to w pozostałym zakresie, jej powództwo, jako pozbawione podstaw prawnych, podlega oddaleniu.

O odsetkach, należnych od przyznanej odprawy, Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 481 § 1 k. c. w zw. z art. 359 § 2 k. c. w zw. z art. 300 k. p. przyznając je od dnia 10 października 2017 roku jako dnia następnego po dniu wydania decyzji o przyznaniu powódce prawa do emerytury. W tej, bowiem, dacie, powódka spełniła ostatnią przesłankę, warunkującą jej prawo do odprawy emerytalnej, które to roszczenie stało się wymagalne. Wskazać należy w tym miejscu, iż przyznane odsetki są należne, w związku z opóźnieniem się dłużnika w spełnieniu świadczenia pieniężnego bez względu na szkodę powódki jako wierzyciela i bez względu czy pozwany ponosi odpowiedzialność za okoliczności związane z powstaniem opóźnienia (art. 481 § 1 k. c. w zw. z art. 300 k. p.). Prawo do żądania odsetek, związanych

z opóźnieniem ma związek wyłącznie z przekroczeniem terminu wymagalności roszczenia, które w niniejszej sprawie nastąpiło właśnie w dniu przyznania powódce prawa do emerytury a więc 9 października 2017 roku. Stan wiedzy pozwanego w tym zakresie pozostaje zatem bez znaczenia dla rozstrzygnięcia tego żądania. Wskazać również należy, iż w niniejszym stanie faktycznym nie znajdzie zastosowania art. 455 k. c. w zw. z art. 300 k. p. albowiem przepis art. 92¹ § 1 k. p. jednoznacznie określa wymagalność odprawy emerytalnej łącząc ją ze spełnieniem przesłanek do jej nabycia a nie uprzednim wezwaniem pracodawcy do zapłaty. Oczywiście nie ma również podstaw do przyznania na rzecz powódki odsetek od dnia ustania stosunku pracy albowiem w dacie 27 kwietnia 2017 roku nie spełniała ona przesłanek do uzyskania odprawy emerytalnej. W związku z powyższym powództwo w zakresie żądania odsetek za okres od 27 kwietnia do 9 października 2017 roku podlega również oddaleniu jako pozbawione podstaw faktycznych i prawnych.

Sąd Rejonowy dodał, iż powódka określiła w pozwie wyraźnie żądanie odsetek na odsetki ustawowe. Tym samym wprowadzie żądanie to wiązało się z opóźnieniem w spełnieniu świadczenia przyznanie odsetek w wysokości odsetek za opóźnienie (art. 481 § 1 k. c.) stanowiłoby w ocenie Sądu wyjście ponad żądanie pozwu co było niedopuszczalne z mocy art. 321 § 1 k. p. c z uwagi na wyższą stopę odsetek za opóźnienie od odsetek w wysokości ustawowej. W związku z powyższym Sąd orzekł o rodzaju odsetek należnych powódce zgodnie z żądaniem pozwu.

O kosztach procesu, Sąd pierwszej instancji, orzekł na podstawie art. 102 k. p. c., nie obciążając nimi powódki. Nie ulega wątpliwości, iż powódka poniosła koszty procesu w kwocie 14 zł., zaś pozwany koszty zastępstwa procesowego w kwocie 1.800zł. Powódka przegrała proces w 15%, a zatem obciążenie jej kosztami postępowania byłoby związane, przy zastosowaniu stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu tylko i wyłącznie z tym, iż pozwany poniósł je w zdecydowanie większej wysokości. Takie postępowanie było, w ocenie Sądu, sprzeczne z zasadami słuszności. Oczywiście, Sąd miał na uwadze, iż wytoczenie powództwa przez powódkę w początkowej fazie było przedwczesne jako pozbawione podstaw prawnych ale ostatecznie okazało się jednak uzasadnione. Pozwany nie dał również powodu do jego wytoczenia, skoro powódka uzyskała prawo do odprawy, dopiero w dniu 9 października 2017 roku, jednakże z uwagi na brak uznania powództwa, niemożliwym było zastosowanie, do rozstrzygnięcia o kosztach procesu, normy wyrażonej w art. 101 k. p. c.

W związku z uwzględnieniem w części powództwa Sąd Rejonowy z urzędu nadał wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty jednomiesięcznego wynagrodzenia powódki na podstawie art. 477² § 1 k. p. c.

Z uwagi na faktyczną przedwczesność powództwa i okoliczność, iż pozwany nie dał powodu do jego wytoczenia jak również, iż do dnia rozprawy nie wiedział o przyznaniu powódce prawa do emerytury Sąd Rejonowy nie obciążył go nieuiszczoną opłatą sądową od pozwu uznając, iż takie postępowanie również byłoby sprzeczne z zasadami słuszności (art. 102 k. p. c. w zw. z art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t. j. Dz. U. poz. 623 z 2016 z późn. zm.).

Powyzszy wyrok zaskarżyła, w części dotyczącej punktu 1, apelacją, powódka, zarzucając mu naruszenie prawa polegające na tym, że odsetki liczone były od dnia 10 października 2017 roku.

W konkluzji do tak sformułowanych zarzutów strona apelująca wniosła o zmianę wyroku poprzez zasądzenie odsetek od dnia 28 kwietnia 2017 roku oraz o nieobciążanie kosztami procesu.

W odpowiedzi na apelację pozwanego strona powodowa wniosła o oddalenie apelacji w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Na rozprawie poprzedzającej wydanie wyroku, powódka oświadczyła, iż pobiera emeryturę w wysokości 2.000 zł, jednakże znaczną część, wydaje na koszty utrzymania mieszkania (700 zł) oraz leki (100 zł).

Sąd Okręgowy zważył co następuje

Zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego jest prawidłowy i znajduje oparcie zarówno w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, jak i obowiązujących przepisach prawa.

Wskazać należy, że Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy przeprowadził postępowanie dowodowe, dokonał analizy zebranych dowodów, nie naruszając zasady ich swobodnej oceny i w oparciu o zasadnie przyjęty stan faktyczny sprawy, prawidłowo zastosował konkretnie przywołane przepisy prawa materialnego. Sąd Okręgowy w pełni aprobuje ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji i przyjmuje je za własne.

Apelacja zarzuca, iż Sąd pierwszej instancji, w sposób błędny, dokonał ustalenia, iż odsetki należne powódce winny być liczone od dnia następującego po wydaniu decyzji w zakresie przyznania prawa do emerytury, tj. od 10 października 2017 roku, podczas, gdy w ocenie powódki odsetki należne są od daty rozwiązania stosunku pracy z pozwanym, tj. od daty 27 kwietnia 2017 roku. Wyrok Sądu pierwszej instancji został zaskarżony tylko w zakresie roszczenia co do odsetek co jednocześnie stanowi przedmiot rozważań Sądu Okręgowego.

Na wstępie zaznaczyć należy, iż okoliczności uzyskania świadczenia w postaci odprawy emerytalnej reguluje dyspozycja art. 92¹ § 1 k. p. Zgodnie z powyższym przepisem warunkiem nabycia prawa do odprawy emerytalno-rentowej jest spełnianie przez pracownika następujących kryteriów: rozwiązanie stosunku pracy, przyznania prawa do renty i związek funkcjonalny między nimi (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2016 roku – Izba Pracy, (...) i Spraw Publicznych, II PK 130/15, Legalis nr: 1482285).

W przedmiotowej sprawie bezspornym jest, iż powódka rozwiązała stosunek pracy 27 kwietnia 2017 roku a zatem w tym zakresie jedna z przesłanek została spełniona. Decyzja o przyznaniu świadczenia emerytalnego wydana została 9 października 2017 roku. Jest to zatem data spełnienia kolejnej przesłanki warunkującej uzyskanie prawa do odprawy emerytalnej, tj. przejście na emeryturę. Ponadto, niewątpliwie apelująca spełniała warunki do uzyskania emerytury oraz zaistniał związek między ustaniem stosunku pracy a przejściem na emeryturę. Należy podkreślić, iż wymienione powyżej przesłanki muszą zostać spełnione łącznie, zaś dopiero wystąpienie wszystkich wskazanych warunków uprawnia do uzyskania odprawy emerytalnej.

Istota sporu sprowadza się do ustalenia, czy żądanie odsetek ustawowych, winno zostać uwzględnione od daty rozwiązania stosunku pracy, czy od dnia następującego po dniu wydania decyzji o przyznaniu prawa do emerytury, bowiem w międzyczasie powódka przebywała na zasiłku chorobowym.

Podkreślenia wymaga okoliczność, że zgodnie z art. 100 ust. 1 oraz ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1383), prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa, zaś jeżeli ubezpieczony pobiera zasiłek chorobowy, świadczenie rehabilitacyjne lub wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy wypłacane na podstawie przepisów Kodeksu pracy, prawo do emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy lub renty szkoleniowej powstaje z dniem zaprzestania pobierania tego zasiłku, świadczenia lub wynagrodzenia. Tym samym, możliwość przyznania prawa do emerytury pojawiła się dopiero w momencie zaprzestania pobierania zasiłku chorobowego co miało miejsce już po rozwiązaniu stosunku pracy.

W tym stanie rzeczy, w ocenie Sądu Okręgowego, ustalenia Sądu pierwszej instancji są trafne i zasługują na aprobatę, gdyż przyznanie odsetek ustawowych zasadne było od dnia następującego po dniu przyznania prawa do emerytury, tj. od dnia 10 października 2017 roku. We wcześniejszym okresie nie zostały spełnione wszystkie przesłanki warunkujące uzyskanie odprawy emerytalnej, które jak należy ponownie podkreślić muszą zostać spełnione łącznie, a konkretnie nie została spełniona przesłanka przejścia na emeryturę. Decydujące znaczenie dla nabycia prawa do odprawy emerytalnej, ma zatem przejście na emeryturę, połączone z definitywnym ustaniem stosunku pracy, czyli zmiana pracowniczego statusu prawnego

na status emeryta przez pracownika, który w związku z ustaniem stosunku pracy, korzysta z uzyskanych uprawnień emerytalnych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2012 roku – III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, III APa 12/12, Legalis nr: 715045). Oczywiście z reguły zmiana statusu pracownika na status emeryta następuje jednocześnie z rozwiązaniem stosunku pracy, ale może też nastąpić później z powodu korzystania z zasiłku chorobowego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2012 roku – Izba Pracy, (...) i Spraw Publicznych, I PK 229/11, Legalis nr: 537248).

Reasumując, roszczenie pracownika o wypłatę odprawy powstaje w dacie przejścia na emeryturę lub rentę, ponieważ w tym dniu następuje spełnienie wszystkich ustawowych warunków uzyskania odprawy. Ponadto, złożenie wniosku o emeryturę już po ustaniu stosunku pracy, a, z odpowiednim wyprzedzeniem, przed zakończeniem pobierania zasiłku chorobowego, nie przeczy istnieniu, czasowego i funkcjonalnego, powiązania rozwiązania stosunku pracy i przejścia na emeryturę (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 kwietnia 2015 roku – Izba Pracy, (...) i Spraw Publicznych, II PK 136/14, Legalis nr: 1218768). Powódka spełniła wszystkie warunki umożliwiające uzyskania prawa do odprawy emerytalnej dopiero w dniu uzyskania decyzji organu rentowego o przyznaniu prawa do emerytury, zatem odsetki ustawowe należne są od dnia następującego po spełnieniu wszystkich ustawowych kryteriów, tj. od dnia 10 października 2017 roku.

W tej sytuacji uznać należy, że rozstrzygnięcie Sądu I instancji we wskazanym zakresie jak najbardziej odpowiadało prawu.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy w Łodzi na podstawie art. 385 k. p. c. oddalił apelację strony powodowej jako bezzasadną.

Odnosząc się do kwestii kosztów procesu, podnieść należy, iż zgodnie z art. 102 k. p. c., w wypadkach szczególnie uzasadnionych, Sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Przepis ten urzeczywistnia zasadę słuszności i stanowi wyłom w zasadzie odpowiedzialności za wynik procesu.

Niesłuszność obciążania strony przegrywającej proces, kosztami sądowymi, może wynikać z oceny całokształtu okoliczności sprawy, które uzasadniałyby odstępstwo od zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Do tych okoliczności należy zaliczyć, zarówno fakty, związane z samym przebiegiem procesu, jak i fakty, leżące na zewnątrz procesu, zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego strony (tak np. SN w postanowieniu z dnia 14 stycznia 1974 roku, II CZ 223/73, LEX 7379). Nadto w orzecznictwie Sądu Najwyższego, wskazuje się na zasadność zastosowania wskazanego przepisu m. in. gdy sprawa ma charakter wątpliwy i dyskusyjny (tak SN w postanowieniu z dnia 27 kwietnia 1971 roku, I PZ 17/71, opubl. OSNCP 1971, nr 12, poz. 222) oraz gdy strona przegrywająca proces, która wytoczyła powództwo, była subiektywnie przeświadczona o słuszności dochodzonego roszczenia (wyr. SN z dnia 17 listopada 1972 roku, I PR 423/72, opubl. OSNCP 1973, nr 7 – 8, poz. 138).

W ocenie Sądu Okręgowego, stwierdzić należy, iż w rozpoznawanym przypadku, zachodziła uzasadniona podstawa do zastosowania zasady słuszności wyrażonej w art. 102 k. p. c. Należy zgodzić się z twierdzeniami skarżącego, że sytuacja materialna powoda jest trudna. Z akt sprawy wynika, że powódka aktualnie jest osobą samotną, która otrzymuje emeryturę w wysokości 2.000 zł. Znaczną część wydaje na leki oraz koszty utrzymania. Zatem w zaistniałych okolicznościach, w przekonaniu Sądu Okręgowego, brak było podstaw do obciążenia powódki kosztami procesu.

Mając powyższe na uwadze, zdaniem Sądu Okręgowego należało odstąpić od obciążenia A. K., kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej.

SSO Zofia Falkowska SSO Ireneusz Łaski SSO Barbara Kempa

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć powódce.

K. J.